

Resum del debat: "Què passa al món? L'agenda internacional per a la igualtat de gènere en disputa"

El passat 11 de març, es va celebrar un del cicle de conferències, organitzar per CIDOB, *Què passa al món?* En aquest cas en relació al debat 'L'agenda internacional per a la igualtat de gènere en disputa', amb l'objectiu de debatre sobre la situació actual dels drets de les dones i l'agenda internacional per a l'erradicació de la violència de gènere arreu del món. Quins actors estan atacant aquesta agenda i quines institucions i mecanismes existeixen per a frenar-los? L'objectiu era reflexionar sobre la creixent contestació als drets de les dones i els reptes que això suposa per a organismes internacionals com les Nacions Unides i la Unió Europea. Aquesta activitat va ser organitzada per CIDOB, IBEI i l'Observatori de Política Exterior Europea.

La jornada va començar recordant com, en la passada trobada de les Nacions Unides sobre igualtat de gènere, el secretari general de l'ONU, Antonio Guterres, va alertar que "els drets de les dones estan en estat de retrocés, perquè el verí del patriarcat ha tornat amb força". Es va destacar que les dones segueixen sent víctimes de tot tipus de violència, tant en conflictes bèl·lics com en temps de pau, a l'espai públic i a casa seva. La situació més preocupant és que l'agenda internacional per aturar aquesta violència està en crisi, ja que les polítiques per protegir els drets de les dones retrocedeixen a nivell global.

Inés Arco (investigadora del CIDOB) va contextualitzar la situació actual, fent referència a com l'impacte de l'era Trump a la Casa Blanca va provocar una reducció en el finançament de les Nacions Unides en temes relacionats amb la igualtat de gènere. Va destacar també casos com el de Milei, qui ha mencionat la possibilitat d'eliminar el feminicidi del codi penal, o l'adopció a l'Iraq d'una llei que permet casar-se a les nenes menors de 9 anys. Aquestes decisions reflecteixen la regressió en els drets de les dones a nivell mundial. Segons l'ONU, un de cada quatre països està patint retrocessos en matèria d'igualtat de gènere.

Esther Barbé (catedràtica de relacions internacionals, UAB) va subratllar que la violència de gènere s'ha normalitzat fins al punt que es veu com una realitat quotidiana i que la igualtat de gènere es va incorporar a l'agenda política internacional en la dècada de 1990 com una necessitat urgent. Va definir la violència contra les dones com una "pandèmia silenciosa", perquè una de cada tres dones ha patit violència física o sexual almenys una vegada a la seva vida. Va recordar que l'ONU va ser la institució que va legitimar la violència de gènere com un problema jurídic, entès com a part d'una estructura social desigual, on la discriminació de gènere és un component central. A més, va afirmar que la violència contra les dones s'ha de considerar un problema de desigualtat estructural, no només un acte aïllat de violència individual. Aquesta concepció va permetre l'aprovació de normes internacionals per combatre-la, però aquests avenços actualment estan en perill. El retrocés en la lluita per la igualtat de gènere és visible en declaracions com la de Trump, que va afirmar: "Vull acabar amb la tirania de la igualtat de gènere".

Isabel Lirola (catedràtica de dret internacional públic) va centrar la seva intervenció en el marc normatiu internacional contra la violència de gènere. Va destacar el paper fonamental de tribunals com el Tribunal Europeu de Drets Humans i la Cort Interamericana de Drets Humans, que tenen la responsabilitat de garantir el compliment de les lleis relatives a la violència de gènere. Aquests organismes internacionals han jugat un paper crucial en la protecció dels drets

de les dones i en la supervisió del compliment de les convencions internacionals, com la Convenció d'Istanbul. Lirola va subratllar que, malgrat aquests mecanismes legals, la implementació efectiva de les lleis contra la violència de gènere depèn de la voluntat política dels estats membres. També va fer referència a com molts països han estat resistents a adoptar noves normatives per a la protecció de les dones, sovint sota la pressió de moviments conservadors que busquen minimitzar la importància d'aquestes qüestions.

Diego Badell va abordar la qüestió de com la Unió Europea tracta els drets humans, i en particular els drets de les dones. Va destacar que, tot i els avenços aconseguits, hi ha bloqueigs a la Unió Europea per part de països de l'est com Hongria, Polònia i Bulgària, que tenen governs populistes. Aquests països s'oposen a l'aprovació de plans d'acció europeus per a la igualtat de gènere. També va mencionar que hi ha una tendència creixent a substituir el concepte d'"igualtat de gènere" per la simple "igualtat", una estratègia adoptada per part dels moviments ultradretans que busca desvirtuar els objectius del feminisme. Això es reflecteix en com els moviments antigènere s'han apropiat d'algunes paraules del discurs feminista per generar confusió i resistència als avenços en matèria de drets de les dones.

Una reflexió interessant de Esther Barbé va ser la relacionada amb el llenguatge utilitzat en les polítiques internacionals sobre la violència de gènere. Va comentar com certs sectors polítics intenten desactivar les agendes de gènere mitjançant canvis en el vocabulari. Va recordar una declaració de Trump que deia: "No cal condemnar totes les formes de violència contra les dones, sinó només les formes de violència il·legal". Aquesta afirmació il·lustra com les estratègies polítiques han modificat l'agenda de gènere, exclouent-hi certes formes de violència, com l'assetjament sexual, que eren anteriorment reconegudes com a part de l'agenda internacional. A més, a partir de 2019, les nacions conservadores i les potències com Rússia han bloquejat acords internacionals sobre la violència sexual en els conflictes, subratllant la tendència global a reescriure l'agenda de gènere per acomodar-se a discursos conservadors que volen debilitar els drets de les dones.

Com a conclusió, el debat va posar de manifest les tensions i retrocessos actuals en la lluita per la igualtat de gènere, tant a nivell nacional com internacional. Mentre alguns països i líders polítics continuen avançant en la defensa dels drets de les dones, altres estan retrocedint o minimitzant els problemes de desigualtat. Aquest retrocés es veu reflectit en les accions polítiques i en l'ús del llenguatge per part de la ultradreta, que intenta apropiarse de conceptes del feminisme per debilitar-lo. La situació actual és complexa, amb certes victòries, però també molts obstacles per aconseguir una veritable igualtat de gènere.

A continuació teniu l'enllaç de la conferència al canal de YouTube de CIDOB Barcelona <https://www.youtube.com/watch?v=mihpL8R6zwl>